

Sygn. akt II Ca 57/14

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 20 marca 2014 roku

Sąd Okręgowy w Lublinie II Wydział Cywilny – Odwoławczy

w składzie:

Przewodniczący Sędzia Sądu Okręgowego Przemysław Grochowski (spr.)

Sędzia Sądu Okręgowego Dariusz Iskra

Sędzia Sądu Rejonowego del.do SO Krzysztof Niezgoda

Protokolant Krystyna Melchior

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 20 marca 2014 roku w Lublinie

sprawy z powództwa S. S.

przeciwko (...) spółce akcyjnej we W.

o wydanie

na skutek apelacji powoda S. S. od wyroku z dnia 2 października 2013 roku w sprawie I C 916/12 Sądu Rejonowego w Białej Podlaskiej

I. oddala apelację;

II. zasądza od powoda S. S. na rzecz pozwanego (...) spółki akcyjnej we W. kwotę 60 (sześćdziesiąt złotych) tytułem kosztów postępowania apelacyjnego.

II Ca 57/14

UZASADNIENIE

Powództwo S. S. dotyczyło żądania wydania przez pozwanego (...) spółki akcyjnej we W. karty pojazdu (...) samochodu ciężarowego K. (...) nr rej.(...), której posiadaczem stał się pozwany na skutek mowy przelewu wierzytelności wynikającej z niespłaconego kredytu bankowego, której zabezpieczenie stanowiło przewłaszczenie przedmiotowego pojazdu, przy tym pozwany rozpoczął komorniczą egzekucję tej wierzytelności a zatem powód stał się właścicielem przedmiotu zabezpieczenia, z którego zaspokojenia pozwany nie poszukuje, co prowadzi do braku podstaw do przetrzymywania karty pojazdu.

Zaskarżonym wyrokiem Sąd Rejonowy oddalił powództwo i zasądził od powoda na rzecz strony pozwanej koszty procesu wskazując jako przesłanki swojego rozstrzygnięcia, że 5 listopada 2003 roku S. S. zawarł z (...) Spółką Akcyjną w P. umowę o kredyt na zakup samochodu marki K. nr rej. (...). Zabezpieczeniem wierzytelności Banku była umowa przewłaszczenia oraz cesji praw z polisy AC na zabezpieczenie, zawarta dnia 5 listopada 2003 roku. Na mocy §3 umowy przewłaszczenia, kredytobiorca przenosi na Bank własność przedmiotu przewłaszczenia pod warunkiem zawieszającym, następującym z chwilą min. dokonania wypowiedzenia przez Bank umowy kredytowej. Przedmiotem przewłaszczenia zaś był kupiony przez kredytobiorcę samochód K. o nr rej. (...). Nabyty w oparciu o udzielony kredyt pojazd pozostawał we władaniu S. S., wystawiona dla tego samochodu karta pojazdu pozostawała

zaś w dyspozycji kredytodawcy. S. S., po dokonaniu kilku wpłat na poczet rat udzielonego mu kredytu, zaniechał jego dalszej spłaty. Wobec powyższego kredytodawca działający już pod nową nazwą (...) Bank S.A. we W., pismem z dnia 31 lipca 2006 roku, wypowiedział S. S. umowę kredytu z dnia 5 listopada 2003 r. z zachowaniem 30-dniowego terminu wypowiedzenia, liczonego od daty doręczenia wypowiedzenia. Do wypowiedzenia umowy doszło z dniem 7 września 2006 roku. Dnia 31 marca 2009 roku (...) Bank SA we W. zawarł z (...) S.A. w W. umowę sprzedaży wierzytelności obejmującą m.in. wierzytelność, która przysługiwała mu od S. S. na podstawie umowy kredytowej z dnia 5 listopada 2003 roku. W wykonaniu powyższej umowy sprzedaży, przeniósł również na (...) S.A. we W. własność pojazdu marki K. nr rej. (...). Wydał nadto nowemu właścicielowi kartę pojazdu powyższego samochodu. (...) S.A. we W. złożyła przeciwko S. S. pozew do Sądu Rejonowego Lublin-Zachód w Lublinie o zapłatę tytułu umowy kredytowej z dnia 5 listopada 2003 roku i w dniu 8 czerwca 2011 roku, Sąd, w sprawie sygn. akt VI Nc-e 343906/11 wydał nakaz zapłaty, w którym nakazał S. S. aby zapłacił powodowi - (...) S.A. w W. kwotę 18494,82 zł. wraz z ustawowymi odsetkami oraz 2632 zł tytułem zwrotu kosztów procesu. W oparciu o powyższy nakaz Komornik Sądowy przy Sądzie Rejonowym w Białej Podlaskiej wszczął przeciwko S. S. postępowanie egzekucyjne, o czym zawiadomił dłużnika pismem z dnia 17 listopada 2011 r. Pismami kolejno z dnia 3 grudnia 2011 r., 23 stycznia 2012 r. i 11 kwietnia 2012 r., S. S. zwrócił się do (...) S.A. w W. o wydanie karty pojazdu samochodu K. nr rej. (...) celem wyrobienia kolejnego dowodu rejestracyjnego. (...) S.A. w W. złożył na Policji zawiadomienie o popełnieniu przez S. S. przestępstwa przywłaszczenia samochodu marki K., postępowania jednak zostały umorzone.

Zgodnie z art. 222 § 1 k.c. właściciel może żądać od osoby, która włada faktycznie jego rzeczą, ażeby rzecz została mu wydana, chyba że osobie tej przysługuje skuteczne względem właściciela uprawnienie do władania rzeczą. Roszczenie windykacyjne przysługuje zatem właścicielowi. Powód do zawarł, z kredytodawcą (...) S.A. we W., który następnie zmienił firmę na (...) Bank S.A. we W. umowę kredytu na zakup samochodu marki K. nr rej. (...). Zabezpieczeniem wierzytelności z tytułu powyższego kredytu, była zawarta między stronami umowa przewłaszczenia na zabezpieczenie, na mocy zawartego w niej postanowienia w §3, kredytobiorca przenosi na Bank własność przedmiotu przewłaszczenia pod warunkiem zawieszającym, następującym z chwilą min. dokonania wypowiedzenia przez Bank umowy kredytowej. Przy czym przedmiotem przewłaszczenia był wspomniany samochód ciężarowy marki K.. Bezspornym w sprawie było, że doszło do skutecznego wypowiedzenia wspomnianej umowy kredytu przez (...) Bank S.A. we W.. Zgodnie zatem z §3 umowy przewłaszczenia, z chwilą wypowiedzenia umowy kredytu, co miało miejsce dnia 7 września 2006 roku stał się właścicielem samochodu marki K. (...). Umowa przewłaszczenia jest czynnością kauzalną, ma na celu zabezpieczenie wierzytelności kredytodawcy. Kredytobiorca zatem przenosi własność przedmiotu przewłaszczenia, na podstawie umowy przewłaszczenia, nie celem pokrycia swojego długu z umowy kredytowej, a kredytodawca nie przejmuje prawa własności tego przedmiotu na spłatę długu. Wynika to wprost z istoty umowy przewłaszczenia, jako zabezpieczenia pewnej wierzytelności. Podobnie należy traktować zatem umowę przewłaszczenia w przedmiotowej sprawie. Z jej treści wprost wynika, że została ona zawarta celem zabezpieczenia wierzytelności Banku, i w takim celu jest przenoszona własność samochodu marki K. na kredytodawcę. W przedmiotowej sprawie, przeniesienie prawa własności samochodu marki K. zostało zawarte pod warunkiem zawieszającym, w przypadku wypowiedzenia umowy kredytowej, co miało miejsce i co było bezsporne. W momencie zatem wypowiedzenia umowy, Bank stał się właścicielem, przedmiotowego pojazdu. Z tą też chwilą, nabył on nieograniczone prawo dysponowania rzeczą tak jak właściciel. Mógł on zrealizować cel umowy przewłaszczenia w ten sposób, że w razie niespłacenia kredytu, jako właściciel rzeczy, dokonać jej zbycia bez potrzeby zachowywania jakichkolwiek formalności czy procedur. W przedmiotowej sprawie, w umowie przewłaszczenia strony nie ustaliły wartości przedmiotu przewłaszczenia wskazały jedynie w §7, że po przejściu prawa własności na Bank, będzie on uprawniony do sprzedaży przedmiotu przewłaszczenia i zaspokojenia z uzyskanej ceny sprzedaży swoich wierzytelności wynikających z umowy kredytowej. W niniejszej sprawie, Bank jednak nie skorzystał z możliwości jaki daje mu §7 umowy przewłaszczenia na zabezpieczenie, ale zbył tę wierzytelność na rzecz (...) S.A. w W., przenosząc na nią jednocześnie prawo własności samochodu marki K.. Nowy właściciel, natomiast uzyskał tytułu wykonawczy obejmujący nabytą nieruchomość i wszczął na jego podstawie egzekucję. Nie zmienia to jednak faktu, że nadal jest on właścicielem samochodu K.. Zawarta z pierwotnym wierzycielem umowa przewłaszczenia, nie przewidywała automatycznie przejścia prawa własności przedmiotu przewłaszczenia na dłużnika-kredytobiorcę, w przypadku spłaty wierzytelności z tytułu kredytu, czy też nie skorzystania przez wierzyciela ze sprzedaży samochodu i zaspokojenia

powstałej wierzytelności w inny sposób niż przewidziany w §7 umowy przewłaszczenia. Kredytobiorca, czyli powód w przedmiotowej sprawie, aby stać się właścicielem przedmiotowego pojazdu, musiałby zawrzeć z pozwanym odpowiednią umowę przeniesienia prawa własności tego samochodu. Stąd podnoszony przez powoda zarzut, iż stał się on właścicielem przedmiotowego auta, z uwagi na wytoczenie przez aktualnego wierzyciela powództwa o zapłatę należności z kredytu, jest chybiony. Powołane zaś w pozwie orzeczenie odnosi się do umowy sprzedaży warunkowej, która ma zupełnie inny cel i specyfikę niż umowa przewłaszczenia, stąd nie może mieć zastosowania w niniejszej sprawie. Jak wskazano wyżej na mocy umowy przewłaszczenia kredytobiorca nie przenosi własność rzeczy celem pokrycia swego długu z umowy kredytowej, kredytodawca zaś nie przyjmuje tego świadczenia na poczet spłaty kredytu, bo udzielenie kredytu nie stanowi zapłaty ceny za samochód. Strony umowy przewłaszczenia czynią to natomiast jedynie w celu zabezpieczenia powstałej wierzytelności. Realizacja zaś zamierzonego przez strony celu następuje w ten sposób, że w razie niespłacenia kredytu kredytodawca może, jako właściciel rzeczy, dokonać ich zbycia bez potrzeby zachowywania jakichkolwiek dodatkowych formalności. Powód nie jest zatem właścicielem samochodu marki K. i nie przysługuje mu prawo do skutecznego żądania wydania przez pozwanego karty pojazdu, którą należałoby potraktować jako swoisty rodzaj przynależności do własności przedmiotowego samochodu. Ponadto, zgodnie z §7 umowy przewłaszczenia na zabezpieczenie, Bank, z chwilą przejścia na niego prawa własności przedmiotu przewłaszczenia, uzyskał uprawnienie do sprzedaży tego przedmiotu i zaspokojenia swoich wierzytelności. A zatem nie zostało to sformułowane jako obowiązek banku ale uprawnienie, z którego mógł skorzystać ale nie musiał. Powód nadto podnosił, że umowa zbycia wierzytelności między Bankiem a pozwanym nie obejmowała praw wynikających z umowy przewłaszczenia, w tym prawa własności, które przeszło na Bank z chwilą wypowiedzenia umowy kredytowej. Jednakże zgodnie z §5.3 umowy przewłaszczenia (powinno być sprzedaży wierzytelności), prawa wierzytelności i roszczenia Banku względem dłużników wynikające z zabezpieczeń ustanowionych do wierzytelności miały zostać przeniesione na kupującego z chwilą zapłaty ceny sprzedaży. Dotyczyło to zatem również przedmiotowej umowy przewłaszczenia na zabezpieczenie. Z oświadczenia zaś Banku wynika, że przeniósł on na pozwanego własność samochodu marki K. i wydał mu kartę pojazdu.

Orzeczenie o kosztach procesy oparł Sąd Rejonowy o art.98§1 kpc i, wobec przegrania sprawy przez powoda, zasądził od niego na rzecz strony pozwanej wynagrodzenie radcy prawnego będącego jej pełnomocnikiem procesowym w kwocie 60 złotych oraz 17 złotych z tytułu wydatku na opłatę skarbową od pełnomocnictwa.

Apelację wniósł powód, który wnosił o zmianę zaskarżonego wyroku w całości poprzez uwzględnienie powództwa wraz z kosztami procesu za pierwszą i drugą instancję, zarzucając :

1/ błąd w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę wyroku poprzez przyjęcie bez należytych podstaw w materiale dowodowym, że strona pozwana stała się właścicielką, samochodu K. (...) nr rej. (...), bowiem przedmiotem umowy przelewu pomiędzy S. C. Bank a pozwanym były wierzytelności, a nie własność samochodu i jeśli nawet przyjąć, by Bank ten stał się właścicielem pojazdu, chociaż skarżący wskazuje na siebie jako właściciela, to nie przeniósł on własności samochodu w ramach umowy z 31 marca 2009 roku,

2/ naruszenie art.405 kc poprzez jego niezastosowanie, bowiem nie doszło do utraty prawa własności samochodu przez powoda, bowiem takie stanowisko zajął Sąd Najwyższy w orzeczeniu z dnia 21 stycznia 1999 roku w sprawie I CKN 955/97 stwierdzając, że jeśli sprzedawca wystąpił na drogę sądową o zapłatę ceny, to nie może domagać się wydania mu sprzedanej rzeczy z powołaniem na zastrzeżenie własności i w niniejszej sprawie należało analogicznie potraktować uprawnienie dającego kredyt i uznać, że jeżeli wystąpił na drogę sądową o zwrot pożyczonych pieniędzy, nie może jednocześnie stać się właścicielem samochodu, gdyż prowadziłoby to do bezpodstawnego wzbogacenia kredytodawcy.

Sąd Okręgowy zważył co następuje :

Apelacja nie podlegała uwzględnieniu wobec braku, na tle podnoszonych w niej zarzutów, do podważenia prawidłowości zaskarżonego wyroku.

Zasadniczą w sprawie jest kwestia, czy powód jest legitymowany do żądania wydania mu karty pojazdu. Słusznie Sąd Rejonowy uznał ten dokument za sui generis przynależność, które, w konsekwencji, na mocy art.52 kc, dzieli los prawny rzeczy głównej, chyba że treść czynności prawnej stanowi co innego. W myśl §8 umowy przewłaszczenia, uprawnionym do posiadania karty pojazdu był wierzyciel z tytułu umowy kredytowej, którą przewłaszczenie zabezpieczało. W przypadku zatem obowiązywania przewłaszczenia, powód nie mógł żądać wydania mu karty pojazdu.

Z okoliczności sprawy wynika jednak, że umowa kredytowa, którą zabezpieczało przewłaszczenie pojazdu, dla którego wystawiono przedmiotową kartę, uległa rozwiązaniu na skutek jej wypowiedzenia. Spowodowało to realizację warunku zawieszającego wyrażonego w umowie przewłaszczenia i sprowadziło skutek w postaci przejścia własności pojazdu na bank kredytujący (§3 umowy przewłaszczenia). W tej sytuacji powód nie jest również uprawniony do kierowania wobec posiadacza karty żądania o jej wydanie z uwagi na utratę uprawnień właścicielskich do rzeczy głównej.

Sytuacja ta nie wzbudzała kontrowersji. Powód natomiast twierdził, że stał się na powrót właścicielem pojazdu z uwagi na poszukiwanie przez wierzyciela zaspokojenia zadłużenia z umowy kredytowej z innego źródła, aniżeli z przedmiotu zaspokojenia. Rozważenia wymaga zatem, czy wskazywana przez powoda akcja wierzyciela mogła doprowadzić do nabycia prawa własności przez powoda. Utracił on już w świetle postanowień umowy o przewłaszczenia własność pojazdu, zatem, według kreowanej przez niego wersji, musiałoby dojść do zwrotnego przeniesienia tego prawa. Skutek taki nie wynika z przedmiotowej umowy a innej czynności prawnej, mogącej prowadzić do przeniesienia własności na niego, powód nie powołał. Nie zachodzi on także jako konsekwencja obowiązujących w tym zakresie uregulowań ustawowych, jakie przewidywałyby następstwo w postaci odjęcia własności wierzycielowi i przeniesienie jej na dłużnika. Pogląd Sądu Najwyższego, przywołany przez powoda, znajduje w sytuacji ujawnianej w sprawie pewną analogię, jednakże zarówno stan faktyczny, jak też przedmiot żądania, stanowiący podstawę orzekania przy rozpatrywaniu skargi kasacyjnej, nie pozostają w związku z okolicznościami i stanem prawnym mającymi zastosowanie w przypadku roszczenia podnoszonego przez powoda.

Powodowi zatem nie można przyznać uprawnienia do domagania się wydania mu karty pojazdu. Na tym tle zarzuty podnoszone w apelacji, co do wadliwego ustalenia przeniesienia własności pojazdu na pozwanego nie odgrywa istotnej roli. Niemniej jednak twierdzeniom powoda również w tym zakresie nie można przypisać, pomimo słusznie wskazywanych przez skarżącego pewnych wątpliwości na ten temat, waloru zasadności. Do wniosku takiego skłania przepis art.509§2 kc, który wprowadza zasadę przejścia z mocy ustawy wszelkich praw związanych z cedowaną wierzytelnością. Dotyczy to wszelkich praw o charakterze akcesoryjnym a zatem także zabezpieczeń tych wierzytelności (tak też orzeczenie Sądu Najwyższego z dnia 21 marca 2013 roku w sprawie II CSK 396/12 – LEX 1324263). Z okoliczności ustalonych w sprawie, jak też na tle zarzutów apelacji nie wynika, by przedmiotowy pojazd objęty przewłaszczeniem na zabezpieczenie wierzytelności, która nabył pozwany, podlegał wyłączeniu spod obowiązywania tej regulacji. Kwestię, czy prawo własności pojazdu nabyte w związku z zabezpieczeniem wierzytelności przeszło na cesjonariusza, wyjaśnia postanowienie umowy przelewu wierzytelności zawarte w §5.3, które ma wprawdzie charakter ogólny i nie wskazuje konkretnych praw przenoszonych wraz z wierzytelnością, jednakże pozwala przyjąć, że zbycie wierzytelności objęte były także „Prawa (...) Banku względem dłużników wynikające z zabezpieczeń ustanowionych do wierzytelności...). Uzyskane już po wypowiedzeniu kredytu prawo własności przedmiotu zabezpieczenia miało charakter prawa wynikającego z zabezpieczenia i służyło celowi jego ustanowienia.

Nabycie prawa własności przedmiotu zabezpieczenia nie odpowiada przesłankom instytucji bezpodstawnego wzbogacenia wskazanym w art.405 kc w sytuacji, gdy podstawa uzyskania korzyści wynika z treści stosunku prawnego, a więc w tym przypadku z umowy zabezpieczającej wierzytelność z udzielonego powodowi kredytu bankowego.

Z uwagi na powyższe, na podstawie art.385 kpc, Sąd Okręgowy orzekł jak w sentencji. O kosztach postępowania apelacyjnego orzekł, zważywszy na jego wynik, w oparciu o art.98§1 kpc, zaś należność z tego tytułu objęła, w myśl art.98§3 kpc w zw. z art.99 kpc wynagrodzenie radcy prawnego reprezentującego stronę pozwaną (§6 pkt 1 w zw. z

§12 ust.1 pkt 1 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 roku w sprawie opłat za czynności radców prawnych...).